

Kurzus előadója: Kulcsár Szabó Ernő
Kurzus megnevezése: Igaz-e az irodalmi műalkotás? Megismerés, megértés és történés az olvasás esztétikai tapasztalatában
Kurzus megnevezése angolul: Truth and the Work of Literature. Recognition, Understanding and Event in the Aesthetic Experience of Reading
Kurzus kódja: BMA-IROD-310.1
Oktató elérhetősége: email: ksze@t-online.hu honlap: www.aitk.hu fogadóóra: szerda 13.00-14.00

A jegyszerzés módja(i): szemináriumi dolgozat (terj.: min. 20 000 karakter) vagy szóbeli kollokvium

Kurzus leírása, tematikája:
A szemináriumjellegű előadás abból az elhíresült romantikakori tételből indul ki, hogy a megértéshez csupán a nyelvet kell előfeltételezni. Ha igaza van ebben Schleiermachernek, akkor a megértés elméletei nem kényszerülnek arra, hogy a világot a szubjektivitás formális struktúrájába illesztve, vagyis az objektummal szemben álló szubjektum nézőpontjára korlátozva értelmezzék. Következésképp a megértést végrehajtó értelmezést nem olyan tevékenységnek tekintik, amely úgyszólván utólag társul az érzékeléshez. A tapasztalat azt mutatja, hogy az a szubjektivitás, amelyet kartézianus hagyomány egészen a strukturalizmusig az uralt (nyelvi) cselekvés kivitelezőjének tekintett, nem egyedüli ágense vagy kizárólagos alakítója a megértésnek, hanem maga is be van vonva egy olyan eseménybe, amely – nemegyszer váratlan tapasztalatként – úgyszólván *megtörténik vele*. Ebben az értelemben az irodalmi megértés is olyan történés tehát, melynek során nem rendelkezünk önmagunk birtoklásának a szabadságával. Ami egyszersmind azt is jelenti, hogy az irodalmi olvasás sem lehet a szubjektivitás kizárólagos cselekvése.

Kurzushoz tartozó kötelező irodalom:

(Ülésenkénti felosztásban)

1. A hermeneutika fogalma és diszkurzív-tudománytörténeti elhelyezkedése a 20. században (Bevezetés)

2-3. A hermeneutika eredete, előtörténete és önreflexiója a modernségben
Olvasmányok:
Martin Heidegger: Utószó a „Mi a metafiziká?”-hoz. In: Uő.: Útjelzők. Bp. 2003, 283-293.,
Hans-Georg Gadamer: Hermeneutika. In: Csikós E. – Lakatos L. (szerk.): Filozófiai hermeneutika. Bp. 1990. 11-28.
Jean Grondin: Bevezetés a filozófiai hermeneutikába. Bp. 2002. 39-79.

4-5. A megismerés módszerhite és a megértés történő jellege
Olvasmányok:
Edmund Husserl: Az európai tudományok válsága I. Bp. 1998. 19-38.
Martin Heidegger: Lét és idő. Bp. 1989. 188-205, 281-305. (2. kiad. 2001: 97-111, 171-191.

Hans-Georg Gadamer: Igazság és módszer. Bp. 1984. 177-190. (2. kiad.: 2003, 276-298.)

6-7. A megértés történetisége, az előítéletek és a tapasztalat. Hatástörténet és dialogicitás.

Olvasmányok:

Gadamer: Igazság és módszer. Bp. 1984. 191-217. (2. kiad.: 2003, 299-343.)

Günter Figal: Der Sinn des Verstehens. Stuttgart 1996, 11-45.

Hans Robert Jauß: Recepcióelmélet – esztétikai tapasztalat – irodalmi hermeneutika. Bp. 1997, 271-320.

8. „A megérthető lét – nyelv.” A hermeneutika univerzális aspektusa

Olvasmányok:

Gadamer: Igazság és módszer 305-339. (2. kiad.: 2003, 485-540.)

Heidegger: Levél a „humanizmusról”. In: Uó: Útjelzők. Bp.2003, 293-335.

9-10. Szöveg és interpretáció: az „abszolút szöveg” lehetetlensége

Olvasmányok:

Odo Marquard: Az egyetemes történelem és más mesék. Bp. 2001, 157-187.

Gadamer: Szöveg és interpretáció. In: Bacsó B. (szerk.): Szöveg és interpretáció. Bp. 1991. 17-43.

Hans Robert Jauß: Probleme des Verstehens. Stuttgart 1999, 188-211.

11-12.

a.) A hermeneutika - szövegek és művészetek között

Olvasmányok:

Jauß: Recepcióelmélet – esztétikai tapasztalat – irodalmi hermeneutika 320-373, 396-431.

Jauß: Wege des Verstehens. München 1994, 378-402.

b.) A hermeneutika – dialógusban

Olvasmányok:

Jean Grondin: Bevezetés a filozófiai hermeneutikába. Bp. 2002, 174-193.

Gadamer: Destrukció és dekonstrukció. Literatura 1991/4. 336-347.

Jacques Derrida: Két kérdés aláírásokat értelmezve (Nietzsche/Heidegger). Literatura 1991/4. 322-336.

A kurzushoz tartozó ajánlott irodalom:

Ld. fenn

Rendszeresen szükséges technikai eszközök: laptop és kivetítő